

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

VINTERBILD FRÅN SKEPPSHOLMEN. — FOTO. ALMBERG & PREINITZ, STOCKHOLM.

16:DE ÅRG.

DEN 21 FEBRUARI 1915.

N:o 21.

Foto. J. Larsson, Stockholm.

Klubb: smgt 21/1915

Lars Beijerstedt

CARL LEIJONMARCK.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den 30 januari fyllde förutvarande justitieombudsmannen, presidenten i Göta hofrätt Carl Leijonmarck 60 år.

Carl Evald Leijonmarck tillhör en af vårt lands äldsta släkter. Densamma sträcker sig nämligen tillbaka ända till Finlands reformator, biskop Mikael Agricola i Åbo, hvilken var son till en fiskare Olof Simonsson, som vid 1500-talets början lefde i Perni socken i östra Nyland. En sonsons sonsons son till Agricola var landshöfdingen Sven Agricola Åkerman, det sistnämnda namnet en försvenskning af det latinska "agricola", hvilken han senare förändrade till Åkermarck och slutligen vid adlandet 1686 till Leijonmarck. Själf är Carl Leijonmarck son af kammarherren Evald Gustaf Leijonmarck och hans maka Aurora Östberg och född i Stockholm den 30 januari 1855. Efter mogenhetsexamen sedan kom han 1873 som student till Uppsala, där han 1878 aflade filosofie kandidatexamen och därefter ägnade sig åt juridiska studier, hvilka 1883 ledde till juris utriusque kandidatexamen afläggande. Han inskrefs därefter först som e. o. notarie i Svea och sedan som auscultant i Skånska hofrätten samt utnämndes 1885 efter sedvanlig tingstjänstgöring till vice häradshöfding. Följande år blef han tillförordnad fiskal i Svea hofrätt och vardt 1888 adjungerad ledamot darsammastädes. År 1890 utnämndes han till ordinarie fiskal och följande år till assessor. Från och med 1892 började han tjänstgöra som revisionssekreterare och blef utnämnd till ordinarie innehafvare af sådant embete år 1900. Han hade då redan i tre år af riksdagen mottagit val som justitieombudsmannens efterträdare och insattes vid Ossian Bergers öfvertagande af justitieministersportföljen 1902 i justitieombudsmannaembetet.

Som justitieombudsman lade Leijonmarck i dagen mycken nitälskan och duglighet. Redan hans första ämbetsberättelse väckte uppmärksamhet genom den grundliga granskning den innehöll af gällande bestämmelser om kontrollen öfver stämpeluppbörden. Till 1904 års riksdag gjorde han bl. a. framställning om åtgärder för större skyndsamhet i fråga om för brott häktade personers inställande för domstol. I följande ämbetsberättelse intager redogörelsen för hans ingripande i det på sin tid så mycket omtalade och omskrifna Möllerska vedmålet i Göteborg en betydande del: det var som bekant i sammanhang därmed den beryktade landsfiskal Köhler afslöjades och föranleddes till landsflykt. I densamma gjordes ock bl. a. framställning om sådan lagändring, att utslag, därigenom någon blifvit dömd till frihetsstraff på viss tid eller till bötesstraff och hvilket ej underställts högre rätts pröfning, måtte kunna, efter det den dömde i behörig ordning förklarar sig med utslaget nöjd eller underlåtit att inom stadgad tid mot utslaget föra klagan, befordras till verkställighet utan hinder af åklagares eller målsägares besvär. År 1906 återupptog han

och lyckades genomföra det förslag till lag angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad, hvilket tidigare på grund af Första kammarens motstånd fått förfalla. Det kan knappast ifrågasättas, att icke detta är den mest betydande reform i vår straffprocess, som alltsedan tortyrens afskaffande sett dagen.

År 1906 blef presidentstolen i Göta hofrätt definitivt ledig genom dess tidigare innehafvares, nuvarande statsminister Hammarskjölds öfvertagande af sändebudsposten i Köpenhamn. Justitieombudsman Leijonmarck kallades då att intaga detta höga ämbete, alltid eftersträfvadt icke blott för den glans det skänkte den, som beklädde det, utan ock för den bekvämlighet, hvarmed det plögade kunna utövas. För presidenten Leijonmarck blef det emellertid ingen sinekur. Få af våra ämbetsverks chefer torde så påtagligt som han hafva ådagalagt, hvad det betyder, att det är en duktig karl, som för att begagna ett känt uttryck "leder och fördelar arbetet". Saken är så intressant, att våra läsare helt visst skola förlåta oss, om vi mot vår vana illustrera den med ett par sifferserier. Hofrätternas förnämsta arbetsbörda utgöras af vademålen. Af sådana inkommo till Göta hofrätt 1901—667, 1902—764, 1903—731, 1904—752, 1905—682, 1906—692, 1907—699 och 1908—792. Man kan sålunda knappast påstå, att någon minskning, åtminstone ej af någon större omfattning, inträdt under loppet af de åtta åren. Ser man nu efter, huru stort antal vademål, som vid hvarje års slut legat oafgjorda, finner man, att detta antal befunnit sig i ständigt stigande åren 1901—06, i det att detsamma utgjorde 1901 — 337, 1902 — 494, 1903 — 521, 1904 — 593, 1905 — 682 och 1906 — 746. Däremot sjönk antalet dylika balanserade mål år 1907 till 596 och 1908 till 558, d. v. s. på två år hade balansen nedbragts med 188 eller öfver en fjärdedel. När man nu ger akt på, att denna minskning efter en förut ständigt fortgående stegring inträdt just efter 1906, det år, då Leijonmarck tillträdde sitt presidentämbete, kan man ej gärna misstaga sig om, hvar orsaken varit att finna. De följande åren har visserligen balansen ånyo ökats, men detta finner sin förklaring, i att de inkomna vademålen också starkt stigit.

Både på grund häraf och på grund af sina juridiska insikter såväl som andra sina framstående personliga egenskaper åtnjuter Leijonmarck anseende som en af vårt lands mest framstående ämbetsmän. Som en sådan ägnar och anstår han helt hängifvit sig åt sitt ämbete och icke låtit locka sig hvarken af politisk eller kommunal äregirighet. Ej håller återfinner man hans namn i matriklar öfver styrelseledamöter i aktiebolag eller andra affärsföretag; han har helt ägnat sig åt sitt ämbete. Presidenten Leijonmarck hör till dem, som inse, att rättvisans tjänst är för hög för att komma ifråga till blott hälftenbruk.

Kliche: Bengt Silfversparre.

RICHARD BERGH,
i dagarne utnämnd till öfverintendent och
chef för Nationalmuseum.

K. mt har beviljat öfverintenden-
ten och chefen för Nationalmuseum
Carl Ludvig Looström afsked samt
utnämnt och förordnat konstnären
Richard Bergh att från den 1 april
vara öfverintendent och chef för Na-
tionalmuseum.

Med den nu skedda utnämningen
öfvertager *Richard Bergh* officiellt
den befattning, hvartill han kan anses
hafva varit designerad allt från den
tidpunkt för två år tillbaka, då hans
geniala och storstilade ombyggnads-
och nydaningsplan för Nationalmuse-
um vann regeringens och riksdagens
godkännande. I egenskap af tillkal-
lad sakkunnig och kommittéledamot
har under den gångna tiden *Richard
Bergh* haft tillfälle att öfvervaka och
leda genomförandet af den af honom
föreslagna museireformen, hvilken i
den mån arbetet fortskridit visat sig
i rikaste mått uppfylla de till den-
samma knutna stora förväntningarna
och karakteriserat sin upphöfsmän
— öfverlägsen som utföfvande konst-
när — som en kapacitet äfven på
museiteknikens område.

I samband med den planlagda om-
läggningen af Sveriges allmänna
exportförening har föreningens verk-
ställande direktör herr *John Hammar*
ställt sin plats till förfogande och
samtidigt begärt tjänstledighet i och
för en redan anträd afärsresa till
Amerika. För genomförande af den

Kliche: Bengt Silfversparre.

Efter fotografi: ERIK NYLANDER,
i dagarne antagen till direktörsassistent i
Sveriges Allm. Exportförening.

SVEN HEDIN.

föreslagna omorganisationen har
på ett i dagarne hållet styrelse-
sammanträde tillsatts ett verk-
ställande utskott, hvilket skall
tillsammans med föreningens
direktörsassistent tillvidare
handhaiva den närmaste led-
ningen af Exportföreningens
verksamhet. Till direktörs-
assistent har antagits handels-
attachén vid k. mts beskick-
ning i Konstantinopel hr *Erik
Nylander* som redan tillträd
sin befattning. Det verkstäl-
lande utskottets medlemmar
äro kabinettskammarherre *Hay*,
öfverdirektör *Wingquist*, direk-
tör *Edström* och verkställande
direktören i Sveriges industri-
förbund, kapten *Nordlund*.

Föreningens omorganisation
afser att få till stånd ett inti-
mare samarbete mellan för-
eningen och landets öfriga nä-

tingsorganisationer och han-
delskammare äfvensom landt-
brukets mälsmän samt att skapa
bättre samverkan mellan indus-
trien och exportfirmorna.

Dr. *Sven Hedin* fyller den 19
febr. 50 år och vi bringa med
anledning af bemärkelsedagen
ett porträtt af vår berömda lands-
man. Det har stått strid om det
Hedinska namnet, så hårat un-
derstundom att man syntts vilja
glömma, att det dock har stark-
are världsclang än kanske nå-
got annat i vårt land och att det
för den oss omgifvande ytt-
världen förtäljer om djärfa
upptäcksbragder och vetenskap-
liga stordåd, till hvilka det
svenska namnet i beundran
knytes.

50 ÅR DEN 19 FEBRUARI.
Efter senaste porträtt af Hoffotograf *F. Flodin*, Stockholm.

MÄRKLIGT KONSTFÖRVÄRF TILL GÖTEBORGS MUSEUM.

sin död beatifierade nyskaparen af fransk impressionistisk målningskonst. Herr Klaes Fähræus i Stockholm har några ypperliga Cézanne-dukur i sitt galleri, och andra finnas på skilda håll i världen. Men huvudparten, en sannskyldig konstskattekammarare, äges af generalkonsul Aug. Pellerin i Paris.

Förra premiäraktrisen vid K. teatern fru *Clementine Swartz*, fyllde den 15 febr. 80 år. Efter att år 1850 hafva tillträdtt sitt första teaterengagemang kom den unga skådespelerskan tre år senare till K. teatern, vid hvilken hon som en mycket dugande och värderad kraft var knuten i tre och ett halft decennium eller till år 1888, då hon lämnade scenen. Gift med vår store skådespelare *Edvard Swartz* är hon sedan 1897 änka.

Veckans Porträttgalleri och en berättelse ha vi nödgats utesluta i detta nummer till följle det allt utrymme kräfvande högintressanta bildmaterialet, ej enast frdn kriget men också af *Explosionen i Stockholm och Invigningen af Porjus m. m.*

Ett godt konstförfärf har i dagarna gjorts af Göteborgs museum, som lyckats införlifva med sina samlingar två arbeten af den berömde franske målaren *Paul Cézanne*.

Målningarna, af troligen rätt tidig datum, äro tämligen obetydliga och gifva föga af *mästaren Cézanne*. Men som dokument i konstnärens utveckling hafva de gifvetvis stort intresse.

Den större bilden, 45x54 cm. — framställande ett sydfranskt landskap med spridda hus och i förgrunden en väg — torde nog vara tillkommen vid tiden 1873-74 och röjer tydligt impressionistiska tendenser. Cézannes egenartade kompositionsförmåga spåras här, medan däremot färgbehandlingen synes osäker och tung, i motsats till hans senare saker där färgen i lyskraft och djup rent af verkar trolleri. — Den mindre bilden — 18x26 cm. — tyckes vara från senare tid. Här är färgen lifligare och kompositionen fästare.

I jämförelse med den förra bilden och konstnärens senare skapelser är denna rätt skissartadt framställd, men ger ett godt intryck af Cézannes förmåga som friluftsmålare.

Vid sidan af den storslagna samling af Cézannes arbeten som finnes sammanbragt hos *Pellerin* äro dessa två ej direkt representativa för Cézannes konstnärskap. Vore de kompletterade med något mer betydande verk af samma hand, skulle de dock säkerligen vinna den rätta förståelsen och väcka större intresse.

C. M.

Göteborgs museum är f. n. det enda offentliga svenska konstgalleri som äger något verk af Cézanne, den efter

Efter följande. Klätt: Bengt Sjöversparra.
DE TVÅ TAFLOF AF DEN BERÖMDE FRANSKE MÅLAREN PAUL CÉZANNE GÖTEBORGS MUSEUM I DAGARNA FÖRVÄRFVAT.

FRU CLEM. SWARTZ, f. d. premiäraktrisen vid K. teatern, änka efter *Edvard Swartz*, fyllde 80 år den 15 febr. Ett ungdomsporträtt.

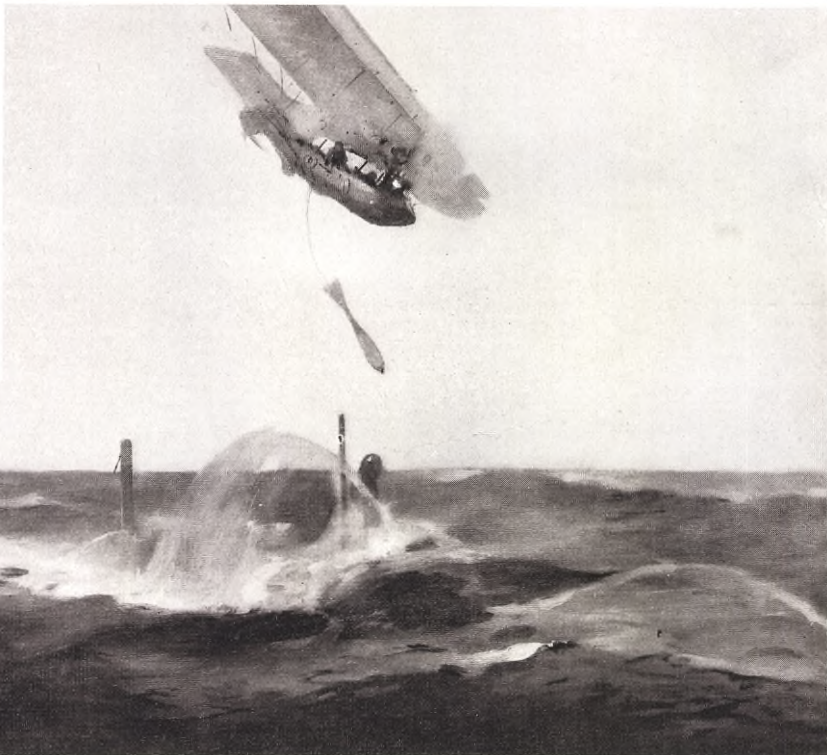
Foto: Karall, Glep. Klätt: Bengt Sjöversparra.
I mitten: UTMÄRKELESECKEN ÅT ENSKILDA NYBYGGNADER I GÖTEBORG, prisbelönade ur C. E. Lindbergs Donationsfond. Taflan modellerad af artisten C. Meurling.

Efter följande. Klätt: Bengt Sjöversparra.
HJALMAR SELANDER. Teaterdirektör i 25 år den 23 febr. (Text å sid. 335.)

NYTT ENGELSKT VAPEN MOT UNDERVATTENSÅBÅTAR?

Marinmålaren, herr ARVID JOHANSSON, har från tillförligt håll erhållit beskrifning å ett nytt fruktansvärdt vapen England skulle ha anskaffat till skydd mot det väntade anfallet af tyska undervattensbåtar — Genom tidigare konstnärlig verksamhet å örlogsfartyg förtrogen med sjövapens egenskaper, har herr Johansson med stöd af den detaljerade beskrifningen nedtecknat det egenartade nya vapnet i verksamhet. — Det kallas lodtorped, är fästadt vid en fin wirelina vid ett kraftigt hydroplan och föres därifrån mot vattnet där en undervattensbåt synes i eller under vattenytan. Lodet är försedt med en stark magnet-spets, som drager torpeden till

målet. När detta träffas exploderar torpeden och med sådan oerhörd kraft att undervattensbåten ovillkorligen spränges och sänkes. Vi ha af konstnären förvärfvat reproduktionsrätten till den märkliga teckningen — i olja — förvissade om att den i hvarje fall skall äga intresse just i dessa dagar af spänning och ovisshet inför de tyska undervattensbåtarnes hot mot hela världen.

Fr'o. Wüstfelt, Porjus.

VINTERBILD AF DET STORA PORJUS-FALLET, HVAR VATTENMASSOR LÄMNA KRAFT TILL JÄTTEMASKINERNA VID DET NYA KRAFTVERKET.

Klubb: Bengt Skiftorparr.

INVIGNINGEN AF KRAFTSTATIONEN VID PORJUS.

GRUPP AF DELTAGERE I INVIGNINGEN SAMLADE FRAMFÖR STÄLLVERKET.

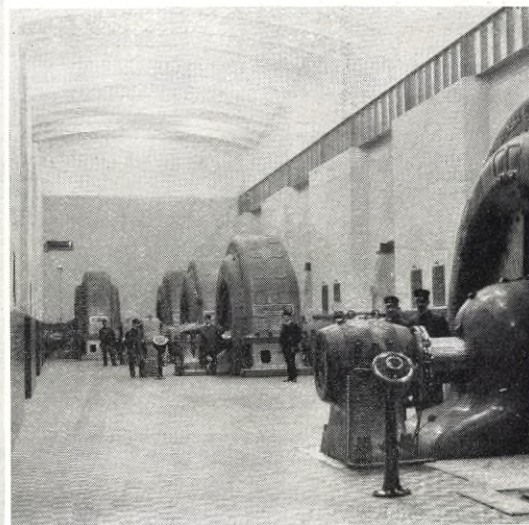
Vi hänvisa till två föregående uppsatser om Porjus, årg. XV: 25 o. 34. — Foto. Wästfelt, Porjus

Den högtidliga inspektionen af *Porjus kraftstationsanläggning* och elektrifieringen af riksgränsbanan ägde rum den 8 febr. i närvaro af statsrådet von Sydow som representant för regeringen och statsutskottets ordförande f. finansministern C. Swartz som representant för Riksdagen. Vidare märktes chefen för vattenfallsstyrelsen öfverste Hansen, generaldirektörerna Granholm och Rydin, öfverdirektör Virgin, landshöfding Murray m. fl. samt ett stort antal af vattenfallsstyrelsens och statsjärnvägarnes tjänstemän.

Sedan öfveringenjör Hedvall hållit ett föredrag öfver kraftverkets historia och medels scioptikonbilder gifvit en orienterande öfversikt af arbetets planläggning och utförande samlades deltagarne vid tubintaget, hvars anläggningar togos i betraktande. Vattenfallsstyrelsens chef öfverste Hansen framförde därefter styrelsens erkännande af de män, som bidragit till verkets utförande, hvarefter civilministern med ett till pionjärerna uttaladt tack öfverräckte de utmärkelsestecken, som kongungen med anledning af dagens betydelse förlänat. Därefter gafs af statsrådet tecken till vattnets påsläppande i dammarne.

Efter den af vattenfallsstyrelsen gifna lunchen samlades man vid ställverksbyggnaden, där den underjordiska maskinhallen besågs. Signalen till igångsättning af de elektriska maskinerna gafs af kongungen medels en i maskinhallen befintlig elektrisk siren som inkopplats i en ledning till k. slottet i Stockholm.

EXTRATÄGET INVIGNINGSDAGEN VID STATIONEN I PORJUS.

STORA MASKINHALLEN, 30 M. UNDER JORDEN.

OHYGGLIG KRUTEXPLOSION I STOCKHOLM.

1. OLYCKSPLATSEN

T h. syn. s art lleriets laboratoriebyggnad ö Djurgården till hälften rasad gen. explosionen T v. synes det lilla krutmagasin som var så starkt hotadt af elden och som, därest det exploderat, skulle vållat en oöfverskådlig olycka —

2. INTERIÖR AF DEN KVARSTÄENDE DELEN af den genom explosionen raserade laboratoriebyggnaden

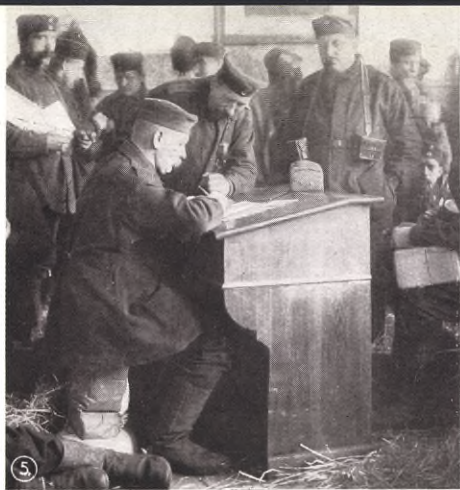
3. EDIT BOSTRÖM. Den enda oskadade. PORTRÄTT AF SEX AF DE SJU DÖDADE; ANSTÄLLDA VID LABORATORIET:

4. C. A. Skoglund, styckjunkare, tygunderofficer, 55 år; 5. J. Westholm, 61 år; 6. J. A. Jakobsson, 59 år; 7. J. A. Röding, 58 år; 8. E. Borg, tygskrifvare, 30 år; 9. A. E. Boström, 29 år.

SENASTE KRIGSBILDER FRÅN SKILDA HÅLL.

1. EN TYSK HUSAR BEGÅR UPPLYSNING OM VÄGEN I FIENDELAND. 2. I EN STOR PERLFABRIK I PERIGUEUX (FRANKRIKE) INTERNERADE TYSKA OCH ÖSTERRIKISKA KVINNLIGA KRIGSFÅNGAR. 3. EN SIBIRISK FÅNGE visar sitt skotsår för två påtagligt välvilliga tyska fiender. 4. RYSKA KRIGSFÅNGAR få cigaretter af en tysk ulan. 5. LANDSTORMSKOMPANIETS BREFSKRIFVARE. En del vid landtvärnet äro icke så brevvana utan låta en lärare-kamrat nedskrifva deras hälsningar till hem och familjer. 6. EN FRANSK "BLINDGÅNGARE" (icke exploderad granat) i en fransk kyrkmur. I sitt nya stora arbete nämner d:r Sven Hedén ofta om dessa franska "Blindgänger". 7. JORDHYDDA, där den första hjälpen för sårade lämnas 8. SACHSISKA TRUPPER vid "Himmelsleiter", västra krigsskådeplatsen. 9. FÖRSTA FÖRBANDSPLATS bakom fronten. Efter originalfotografier.

VÄRLDSKRIGET.
 Världskrigets *tjuguåttonde* vecka har i den neutrala världen framför allt varit fylld af ängslig förbidan på, hvad den tyska förklaringen i aiseende på de engelska farvattens egenskap af krigsområde skulle komma att föra med sig efter den 18 februari äfvensom till hvilka konsekvenser denna förklaring i öfrigt kan komma att leda. Särskildt afvaktades med spänning, huru Amerikas Förenta Stater skulle mottaga förklaringen i fråga. Dess not till Tyskland i anledning därpå blef först den 12 februari offentliggjord och är, då detta skrives, ännu känd endast i utdrag, som förmedlats öfver Reuters *engelska* telegrambyrå. Möjligen kan tonen i noten till följd af detta förhållande ha fått ett tillägg i skärpa, som måhända icke motsvarar intrycket, då noten läses i sin helhet. Ordagrannat återgives ett uttalande, hvari hvarje neutral måste instämma: "Att proklamera eller utöfva rätten att anfälla och sänka hvarje fartyg, som

LOWICZ. *Den gamla hufvudgatan, numera "Hindenburg-strasse".*

TYSK KAVALLERI-PATRULL MED TVÅ INPÅNGADE RYSKA MARODÖRER.

Nederst: SANITETSHUNDAR I FÄLT. En af en sanitetshund funnen sårad som erhåller första vård och transporteras till närmaste sjukhus.

kommer in på ett bestämt område af öppna hafvet, utan att först med vissnet ha konstaterat, att det är af fiendtlig nationalitet eller för krigskontraband, är en handling så utan all motsvarighet i krigföringen till sjöss, att amerikanska regeringen tvekar att tro, att kejsrerliga tyska regeringen i detta fall

Efter fotografer.

Klökke Bengt Sjöbergparva

GRAFVE ZEPPELIN, "Zeppelinarnes" konstruktör, vid västra fronten.

Efter fotografer.

Klökke Bengt Sjöbergparva

GENERALFÄLTMARSKALKEN GREFVE VON HAESELER (1) OCH KOMMENDERANDE GENERALEN MUDRA (2). Den gamle fältmarskalken följer som åskådare krigsrörelserna vid västra fronten.

Vid ett besök vid Varennes träffade Sven Hedén honom och general von Mudra hvarom en skildring återfinnes i d:r Hedéns nya bok om kriget.

Efter fotografier.

Klökke Bengt Sjöbergparva

DE NEUTRALA STATERNAS MILITÄRATTACHÉER. Längst t. h. svenske majoren Adlercreutz

betraktar den som möjlig". I fortsättningen heter det enligt referatet, att om befälhavare på tyska krigsfartyg skulle under det antagandet, att Förenta staternas flagga icke användes på god tro på öppnasjön, förstöra amerikanska fartyg och spilla amerikanska medborgares lif, skulle det för Förenta Staternas regering bli svårt att i denna handling se något annat än en oförsvärlig kränkning af en neutral makts rättig-

heter, hvilken svårligen skulle låta sig förenas med de vänskapliga förbindelser, som nu lyckligtvis existera mellan de två länderna, och det tillägges, att Förenta Staternas regering skulle bli tvungen att strängt hålla den kaisrerliga regeringen ansvarig för dylika handlingar samt taga *alla mått och steg*, som kunde befinnas nödvändiga för att skydda amerikanska lif och amerikansk egendom. Detta liknar ju mycket nära ett ultimatum och kan af tyska regeringen icke gärna uppiattas som något annat. Förmodligen kommer noten att ha den verkan, att det tyska hotet icke sättes i verkställighet. Visserligen kan det vid första påseendet tyckas, som om Tyskland kunde vara skäligen lik-

forts. å sid. 335

Öfverst: GENERALMAJOR SUREN, befälhafvare öfver Mlawa-armén, emottager rapporter. — Mellerst: EN SKYDDSDAMM MOT HÖGVATTEN I MEMEL FÖRVANDLAD TILL SKYTTEGRAF. — Nederst: BEVAKAD VÄGSPÄRRNING VID TILSIT. *Efter fotografier.*

Klicker: Kem. A.-B. Bengt Sjöberg, Sjöberg & Sjöberg.

HOLLÄNDSKA MOBILISERADE TRUPPER TÅGA GENOM HAAG TILL GRÄNSEN.

Öster fotograf

Klicker: Kem. A.-B. Bengt Sjöberg, Sjöberg & Sjöberg.

RUMÄNISKA TRUPPER VID ÖSTERRIKISKA GRÄNSEN.

Atelier Marino, Karlskrona
AFTÄCKNING AF ERIK
DAHLBERGS-MONUMEN-
TET I KARLSKRONA DEN
6 FEBRUARI.

Det i Karlskrona öfver *Erik Dahlberg resta monumet* af-
täcktes den 6 febr. under stora
militära hedersbetygelser och
jillig anslutning af stadens
och den kringliggande trak-
tens befolkning. Sedan de
paraderande trupperna sa-
lats och musikkåren utfört
"Hör oss Svea" höll general-
major Munthe högtidstalet,
där i erinrande om Erik Dahl-
bergs för vårt land så bety-
delsefulla lifsgärning. Efter
därpå följande salut och öf-
riga militära ärebetygelser
öfverlämnades monumentet
till befälhafvande amira en.

konteramiral Lager-
crantz, som efter möt-
tagandet utbrakte ett
leive för Erik Dahl-
bergs minne. Följde så
"Du gamla, du fria"
unisont sjungen, ett le-
ve för konung och fos-
terland samt kungs-
sången, hvarefter hög-
tidigheten slöts med
de paraderande trup-
pernas förbimarsch för
befälhafvande amiralen
och hans stab. — Mo-
numentet, hvilket ärgju-
tet i brons efter en af
professor Theodor
Lundberg skulpterad
modell, står rest på
Kungsbroplan mellan
residenset och flottans
sjukhus.

Den sedan länge be-
badade och med stort
intresse motsedda *skan-
dinaviska fraktkonferen-
sen*, hvilken förlagts till
Göteborg, tog sin bör-
jan den 10 febr. å Palace
Hotel därstädes. I kon-
ferensen deltaga fjör-
ton delegerade från de
tre nordiska länderna.
Sverige representeras af Re-
darefören. ordf. grosshandl. J.
A. Waller, Göteborg, vice
häradshöfding F. D. Malmros,
Trelleborg, generalkonsul A.
Ason Johnson, Stockholm,
och direktör C. G. Wetter-
gren, Göteborg. Konferen-
sens president är grosshand-
lare Waller, vice presidenter
odelstingspresidenten J. L.
Mowinckel från Norge och
direktören för Det Forenede
Dampskibsselskab N. J. V.
Höst, Danmark samt sekr.
advokat E. Leman, Göteborg.

Vidst. bild.
ÅNGARE MED MÅLADT
BAND I SVENSKA FÄRGER-
NA ENLIGT LÖJTNANT
SCHÜSSLERS FÖRSLAG.
Text å sid. 336.

SKANDINAVISKA FRAKTKONFERENSEN I GÖTEBORG. Sittande fr. v: dir. Rastad, Kristiania; odelstingspres. Mowinckel, Kristiania, v. president; grosshandl. J. A. Waller (X) Gbg, president; dir. Höst, Köpenhamn, vice president, och grosshandl. Bjerk, Kristiania. Stående, längst t. v. direktör Wettergren, Göteborg.

Forts. fr. sid. 332.

giltigt för utsikten till få U. S. A. till fiende. Men det bör icke glömmas, att om Förenta Staterna sälla sig till Tysklands fiender en möjlighet erbjuder sig för dessa att på ett långt effektivare sätt än tidigare fortsätta kriget och fortsätta det i utsvältningssyfte. I Nordamerikas hamnar ligga en mängd tyska handelsfartyg. I Sydamerika, hvars stater säkerligen komma att ställa sig solidariska med unionen, har Tyskland dessutom utomordentligt stora ekonomiska intressen, som skulle bli oerhördt lidande på en amerikansk krigsförklaring.

Den tyske örnen har all anledning att respektera det amerikanska stjärnbaneret.

Å andra sidan har Förenta Staternas regering riktat en dock i hofsamma ordalag klädd maning till Storbritannien i fråga om det bruk af amerikansk flagga på engelska fartyg, som icke utan officiell uppmuntran värligen synes ha förekommit. Regeringen ser, heter det, med oro ett allmänt bruk af amerikanska flaggan af brittiska fartyg i de farvatten, som nämnes i den tyska ordern.

Af krigsskådeplatserna är det endast den östra, som under veckan tilldragit sig något större intresse. Under veckans första dagar rapporterade ryssarne här fortfarande framgångar både i Karpaterna, Polen och Ostpreussen, medan det var tydligt att österrikarnes framgångsrika offensiv i Bukowina fortsattes: det meddelades, att städerna Isvor, Moldava, Briaza och Vama återeröfrats. Men mot midten af veckan började det framskymta, att tyskarne nu ansågo sig rustade att företaga en ny framstöt i Ostpreussen och norra Polen. Sannolikt ha de på det dittills besatta området utlagt provisoriska järnvägslinier fram till sina dittillsvarande positioner och därigenom tryggt sin tillförsel så, att de ansett okkupation af ett nytt område möjligt, med hvilket de i sin ordning ämna förfara på samma sätt! Dock detta är endast en gissning. Säkert är, att friska tyska trupper dirigerats till den östra fronten — de ryska rapporterna tala om fyra arméer — och verkan häraf vardt ögonblicklig. Operationerna vid ostpreussiska gränsen tvungo ryssarne att uppgifva sina ställningar öster om de Masuriska sjöarne efter strider, i hvilka togos icke mindre än omkring 26,000 fångar. Äfven i norra Polen synas tyskarne ha haft framgång, om än icke en så afgörande. Att man på tysk sida väntar sig betydelsefulla resultat på östfronten, vinner stöd äfven där, att kajsar Wilhelm begifvit sig dit. De österrikiska rapporterna om framgångar i Karpaterna företälla mindre otvifvelaktiga. I hvarje fall synes det dock äfven här vara slut med ryssarnes framryckande. Och enligt de sista underrättelserna från Bukowina ha österrikarne här hunnit fram till Sereth-linien.

Det bebådade stora angreppet mot Serbien synes däremot tills vidare vara inställt. Donau, Sava och Drina ha nämligen kommit försvararne till hjälp med så stora öfversvämningar, att det för ögonblicket är omöjligt att föra trupper öfver dessa floder. Ett enskildt telegram från Berlin säger att något angrepp öfver hufvud icke blir af under den närmaste tiden, emedan man ännu icke fått tillräckligt många tyska och österrikiska trupper sammandragna.

Det bebådade turkiska angreppet på Suezkanalen har åtminstone för tillfället afvisats. Från turkiskt håll göres gällande, att det varit fråga blott om en rekognoscering.

En stor engelsk luftexpedition har den 11 februari ågt rum mot Brügge, Zeebrygge, Blanckenberge och Ostende i syfte att hindra fullbordandet af stödjepunkter och anläggningar för undervattensbåtar. 34 af flottans flygmaskiner och flygbåtar

deltogo i dessa operationer, vid hvilka järnvägsstationerna i Ostende och Blanckenberge blifvit föremål för förstörelse.

I yttersta östern slutligen har Japan tagit ett nytt steg till att bli den hvita rasens aritagarare som den gulas herrefolk, i det dess regering till Kina framställt fordran bl. a. på, att ingen del af kinesiska kusten, ej håller någon kinesisk ö må afstås eller bortföropaktas till någon utländsk makt, att östra Mongoliet och södra Mandsjuriet skola förvandlas till en japansk intressesfär samt att de tyska privilegierna i Shantung skola öfverflyttas på Japan.

För den kommande veckan koncentreras emellertid alljämt intresset på den 18: skall Tyskland drista sätta sina hotelser i verket eller ha de endast inneburit en bluff? Man har visserligen intet skäl att antaga det senare. Men blir det förra fallet, har världskriget säkerligen glidit in i ett nytt skede, ännu mera omfattande och i sina följder för människolif och egendom ännu fruktansvärdare än det tilländalupna.

Text till bild å sid. 324

Idagarna firas ett märkligt jubileum inom teatervärlden. Det är den öfver hela landet populära och uppskattade teaterdirektören *Hjalmar Selander*, som är jubilaren, i det han den 23 instundande februari har varit teaterdirektör i 25 år. När *Hjalmar Selander* kom på den lyckliga tanken att bli sin egen direktör, var han skådespelare vid Svenska teatern i Stockholm. Dess direktör *Emil Hjertstedt* hade trots en liflig uppmuntran från allmänheten svårt att få debet och kredit att gå ihop och de, som därvidingo sitta emellan, voro som vanligt sjuetterna. *Hjalmar Selander* och hans fru hade på hösten 1889 ledsnat på att spela för bara äran, ett annat skådespelarepar vid samma teater, *Bror Olsson* med fru, hade också fått nog och kvartetten beslöt att kring sig som kärnan bilda ett litet sällskap och försöka sin lycka på andra sidan Bottenhafvet. Med *Selander* som direktör och *Bror Olsson* som regissör, startade sällskapet den 23 febr. 1890 i *Wiborg* med den roliga komedien "Nammknungarna" på programmet och inledde därmed en varsejour i Finland, som var så lyckad, att den unge direktören beslöt att fortsätta. Och den verksamheten har nu fortgått under det nu gånge kvartseket med en aldrig svikande framgång. Gästspel i Köpenhamn och i Stockholm ha ytterligare höjt direktör *Selander*'s goda anseende inom den sceniska konsten. Nu senast har han förstätt att vinna en populär och lifligt värderad ställning i Göteborg, där han de senare åren ledt Nya teatern.

Text till bild å sid. 327

En hemsk explosionsolycka inträffade den 11 februari i Stockholm, som kostade icke mindre än sju dödade och tre svårt skadade. Strax efter klockan sex på eftermiddagen upplöstes plötsligt himlen öfver staden af ett intensivt rött sken som varade några minuter och som följdes af en serie dova detonationer. Af skenet och knallarna kunde man sluta sig till, att en större eldsvåda, som man förr trodde att olyckan inskränkte sig till häriade ute på Östermalm. Det visade sig snart att det var Stockholms ammunitionsförråds laboratorium, som var platsen för olyckan, och att denna tagit en större och vådligare omfattning än man kunnat ana. Den vid laboratoriet placerade vaken hade sett en man och en kvinna komma utrusande ur huset samtidigt som den första starka detonationen skakade luften. Ögonblicket därefter lyfte sig husets tak i höjden, väggarne störtade in och en jättelik eldslåga steg mot höjden insvepande hela huset i slickande eldstungor. Vaken slog alarm i de närlägnade kaserneerna, brandkåren tillkallades och ett intensivt räddningsarbete påbörjades.

Men det blef föga lösnande. Utom de två som skyndat ur huset, då explosionen ägde rum, arbetarne *Axel Ring* samt arbeterskan *Eidith Boström* hade i laboratoriet varit sysselsatta nio personer. Af dessa hittades två, tygarnerna *J. G. Thunlund* och *F. V. Johansson* skadade men vid lif i snön utanför byggnaden, bredvid dem skribitredet *Edvard Borg* död. Sedan man blifvit herre öfver elden fann man i byggnadens spillror de till nära oigenkännlighet förkolnade liken af de öfriga, tygunderofficieren *C. A. Skoglund*, laboratoriets arbetsledare, samt nattvakten *C. I. Lantz*, tygarnerna *J. A. Jakobsson*, *J. A. Röding*, *J. Westholm* och arbeterskan *Elvira Boström*, en syster till den räddade fröken *B.* Om anledningen till den hemiska olyckan vet man ännu intet. Emellertid var man vid tillfället sysselsatt med så kallade "störning" af 12 mm's skarpa patroner, samt med tillverkning af krevadpatroner och det är troligt att det som mycket riskabelt ansedd arbetet med de förra framkallat katastrofen. *Eidith Boström*, den enda som fullt oskadad undgick olyckan, kan tacka sin underbara räddning den omständigheten, att hon för ett ögonblick lämnat arbetsalen för att dricka vatten.

FRANSKT SJUKVÅRDSTÅG MED SÅRADE FRÅN FRONTEN.

(Till bild å sid. 334.)

Till skydd för svenska fartyg, hvilka trafikera de områden, som af Tyskland förklarats i blockad, för faror, framkallade af de krigförandes användande af falsk flagga, har löjtnanten i k. flottan *Schüssler* föreslagit, att de ifrågavarande fartygen skola vid kranbalken och på låringen förses med tydligt framträdande målade märken i de svenska färgerna. Förslaget har antagits af västra kretsen af Sveriges redareförening, som därjämte anmodat föreningens öfriga kretsar att biträda beslutet. Göteborgsrederierna hafva redan i stor utsträckning försett sina fartyg med nationalmärket i fråga.

Inom tyska marinkretsar anses den föreslagna säkerhetsåtgärden otillräcklig alldenstund neutrala handelsfartyg hotas mindre af under-

vattensbåtarnes torpeder än af minor, som tyskarne hafva för afsikt att i stor myckenhet utlägga i de engelska farvattnen.

INNEHÅLL: *Presidenten i Göta hofrätt Carl Leijonmarch. — Kraftstationsanläggningen vid Porjus inspekteras. — Chefskifte vid Nationalmuseum. — Omorganisation af Sveriges allmänna exportförening. — Sven Hedin 50 år. — Erik Dahlbergsmonumentet i Karlskrona aftäckes. — Skandinavisk fraktkonferens i Göteborg. — Ett teaterjubileum. — Världskriget.*

Mellerst: ZUAVER I SINA NYA KHAKI-UNIFORMER. Vid sidan synes en zuaver i gamla uniformen. Nederst: ENGLSKT INFANTERI PÅ RECOGNOSERING.

Eftertryck af texti eller illustrationer i IIVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.